

МАКЕДОНИЯ

МАКЕДОНИЯ ще излезе дваждъ въ седмицѣ, въ Сръбъ и въ Сжбб-тѣ. — Цѣна предплатена за години двата листа седмъ, бѣли меджидиѣта, за единъ-тъ само, кой да е, четири бѣли меджидиѣ. А за шестъ мѣсеца, два-та листа 4 бѣли меджидиѣ, а единъ-тъ 2 1/2, както въ Цариградъ тукъ тѣй и на оскѣждъ повнѣ. — Единъ листъ има 60 кары.

Писма не освободени отъ пощенскѣ платѣ и нѣржаванія за вѣстникъ не сѣдржжени сѣ предплатѣтъ не сѣ приемѣтъ.

Листъ за Политикъ и Книжевностъ.

Подписка-та на спомоществованія-та става въ Цариградъ при Редактора и издателя на МАКЕДОНИЯ П. Р. Славейкова, при Одуна-Канѣ № 68. А по възмъ при опредѣлѣтъ настоятели, които и отговарятъ за вѣстникъ-та. — Статии и писма за общеполезни работи вѣмстватъ сѣ безъ платѣ, а за частни извѣстия плаща сѣ по единъ гръ за редѣтъ.

На настоятели сѣ устѣжава по петъ на сто отъ цѣнѣтъ на спомоществованіята като сѣбержжъ отъ три спомоществованія на горѣ

Ученіето и Народътъ.

Рѣдко ще да има днесъ нѣкой и мѣжду проститѣ людѣ въ Европѣ, който да не е чулъ за благошастіето и гениалното вѣщественно и политическо напредованіе на народѣтъ въ Съединенитѣ Американскы държавы, има мнозина които и въздышатъ за такъвъ едно честито състояние, но сѣ рѣдки май онѣзи, които да подирятъ и по испитатъ, сѣ какъвои какъ е достигнѣлъ той народъ до такъвъ едно благосъстояние, а то безъ никакъвъ трудъ щѣхъ да видятъ и да познаятъ, че сѣ нищо друго освѣнъ сѣ учението.

Но има и ни единъ другъ народъ на свѣтътъ, който тѣй да почита, да уважава и да заляга за учението, и който толкозъ жѣртвы да прави за него, какъво американцитѣ отъ Съединенитѣ Държавы, а тогазъ то е и невъзможно, това тѣхно заляганіе за учението да имъ не донесе, всяко благошастіе и напредѣкъ, и толкозъ благополучіе споредъ колкото сѣ жѣртвытъ за него. У тѣхъ има дума че „надъ всички най-прѣвъ и отъ всички най-честитѣ бѣва онзи народъ, които напълни главѣтъ и сѣрдце-то на дѣца-та сѣ сѣ най-полезното учение, още и сѣ най-хубавы и благородны осѣщанія.

Безъ добро учение и възпитаніе не може днесъ ни единъ народъ да сѣществува, а камо ли да бѣде честитѣ и напредователенъ. Оставѣте дѣцата безъ наукъ и тѣ ще бѣдѣтъ слугы и послушници на чуждытъ. А наредѣте добръ училища-та и пращайте дѣца-та сѣ въ тѣхъ, да сѣ научатъ да мыслѣтъ, да познаватъ истинното достоинство на чловѣка и да го уважава, и бѣдѣте увѣрени че никака сила на свѣтътъ не ще бѣде въ състояние да тури подъ опасностъ сѣществованіето на народъ-тъ и да затріе неговото благосъстояние.“

Когато дойде шото и у насъ, както въ Америкѣ, неучението да сѣ сѣята за най-големо зло и нешастіе; Когато и у насъ, шомъ сѣ помене за неучение всички скочатъ като на огнь, или като врѣзъ най-лютъ врѣлъ неприѣтелъ, когато и у насъ всички хванѣтъ да мыслѣтъ и да вѣрватъ че учението е общъ интересъ, и неостава никой равнодушенъ спрямо него: тогазъ ще, и само тогазъ, да потрѣгне и нашето истинно благошастіе, и само тогазъ ще сѣ оздрави нашето напредованіе; и ако бы да сѣ стремимъ и да залягамъ да надминемъ въ учение-то другитѣ, тогазъ само можемъ да бѣдемъ по напредѣжъ и по честитѣ

За Съгласуваніето на възпитаніето сѣ развиваніето на душевныты способности.

(По И. Давидова.)

Человѣческы животъ сѣ проявѣва въ прѣминуваніе отъ единъ възраст въ другы. Душевныты способности, както и тѣлесныты сѣ развиватъ постѣпенно, и по известенъ и опредѣленъ рѣдъ никнѣтъ, цвѣтятъ и узрѣватъ. Въ дѣтето, както и въ самото стѣна на растеніе-то, сѣ хранятъ начала на всички-ты способности; юноши-та сѣ възраста сѣ прѣдставлява врѣмѣто на цвѣтеніето, а пакъ мажестово-то съотвѣтствува на узрѣваніето.

Тѣя развиты фазы на нашъ духъ ставатъ известны въ три-тѣхъ неговы стѣхъ: чувство, умъ и воля; прѣзъ тѣхъ прѣминуватъ всички стѣпени на развитіето, по начертанный законъ на Създателѣ.

Умственното изнѣмѣрваніе на знанія-та, нравственното облагородѣваніе на волѣтъ, и образованіето на вкуса сѣ свѣршаватъ въ развитыты три възраста на живота. Въ първы възраст на развитіето, въ скута майчинъ, сѣ разбудѣтъ способноститѣ, а въ особност сѣ образуватъ и чувствата; въ вторы—юноши-та сѣ посвѣщава въ развиваніе и облагодѣваніе на ума подъ ръководството на бащата или наставника, а пакъ като прѣмине въ третѣ, въ мажнѣтъ, тамъ вече трѣбва да образува волѣтъ сѣ и неинѣтъ сѣ способноститѣ. Въ послѣдны тоя възраст въикашѣтъ, или общественный законъ и вѣтрѣшѣтъ или нравственны бѣватъ чловѣку Ангели хранители.

Мнозина сѣ труятъ да възпитатъ и образуватъ чадата сѣ, по малѣнна сподѣлуватъ въ това. По-големѣта частъ на неуспѣха въ възпитаніето произлиза отъ три главны причины: или начинатъ учението му прѣдъ врѣмѣто му и го продължаватъ не постѣпенно; или сѣ само стараятъ да съобщатъ знанія на дѣтето, а сѣ не грижатъ за дѣятелностъ-тъ на мыслятъ му способности; или, че всички стѣхъ на душѣтъ му не сѣ развиватъ съвършено въ възпитаніето. Мнозина обикновено пыатъ: чо трѣбва да учѣтъ сына сѣ, или дѣщерѣ сѣ? вмѣсто което бѣше по-добро да пыатъ: какъ мога по-добро да имъ развѣя душевныты способности? Въ отговоръ на послѣднето думамъ: дайте имъ правилно развитіе и тѣи щѣтъ бѣдѣтъ вече въ състояние да сѣ научатъ всички нужды свѣдѣнія; възпитавѣте имъ чувството, ума и волѣтъ сѣгласно съ тѣхното развитіе: его простъ законъ, въ когото сѣ заключаватъ всички правила на възпитаніето. Дѣтето до гдѣ още неможе да сѣбере въ едно цѣло понятіе своитѣ прѣдставленія, то може ли да запамѣти различни чужды понятія? като неможе да постигне окръжжжущитѣ прѣдмѣты, може ли да обяснява прѣдмѣтытъ на учението? Не. Спорѣтъ това възпитателѣтъ само тогѣва може сѣ учение да храни дѣтискогѣ вниманіе, кога душевныты силы начинѣтъ да сѣ развиватъ сѣ особѣжъ дѣятелностъ.

Нѣкои родители желятъ отъ рано да изучатъ дѣцата сѣ, но сѣ това тѣи имъ поврѣждѣтъ младѣты способности и прѣдѣи врѣмѣ гѣ разслабуватъ и прѣпятъ стѣватъ за послѣднето имъ пълно развитіе; зачо въ дѣтискы възраст развителный животъ повече сѣществува, и душевныты силы въ него едѣмъ сѣ разкриватъ. Прочее въ тоя възраст майката, първата наставница, е дѣжна да дава потрѣбныты направленія на възникнамы

зѣмѣ себе сѣ; то като види въ това огнѣдало нѣжностъ, честностъ и любовъ, то и въ него сѣ отражаватъ сѣщитѣ чювствованія.

Първоначалното появяваніе на тѣя чювствованія е дѣжно да сѣстои въ покорѣваніе и благодарностъ. Дѣте, рѣжководѣно чрезъ разборѣжъ строгостъ, бѣва послушно; като оцѣнява испѣняваніето на желаніята сѣ познава и всичкѣтъ важностъ на благодарностѣтъ. Напрѣзно майката сѣ труди всякогѣшъ да удовлетвори желаніе-то на дѣтето сѣ; понеже то само кога сѣ оцѣня недостатокъ, тогѣва то и оцѣнява благодарѣніето, и сѣ ражда въ душѣтъ му благодарностъ, а напротивъ разгѣленѣтъ сѣ неблагодарны и непослушны, а сѣвършено безпѣрвственны.

Благоразуміето колкото заповѣдва въ тоя възраст да сѣ обуздаватъ тѣлесныты побужденія къмъ лакомството и другыты прищѣвки; толко повече заповѣдва да запизивамы прилично благородныты чювства. Чювствителностѣтъ, колкото е възможно по-рано, трѣба да отстѣпѣи мѣсто на нравственностѣтъ; тѣй чо то дѣтето отъ рано да сѣ научи на умѣренностъ и въздържаніе. Тѣя добродѣтели, освѣнъ гдѣто имѣтъ голѣмо влѣніе върху здравіето нѣ, още нѣ учатъ да сѣ огрѣжжѣтъ отъ потрѣбноститѣ, които дѣжжѣтъ чювството нѣ, и да сѣ обрѣщамъ къмъ дѣхонѣжжѣ странѣ. Дѣтискы възраст е забѣжжѣтеленъ и по това, че въ него сѣ пораждаѣтъ различни наклонности. Дѣтето, като нравственно лице по-добро е да начинѣ да чювствува своѣжжѣ дѣятелностъ, и да сѣ труди да познае самѣго себе; зачо то само тогѣва изъ развителный животъ сѣ образува разумный. Неотлагѣйте попеченіето за дѣцата сѣ до другѣй денъ; зачо прѣсѣдѣваніето на направленіята, които сѣ сѣ пробудили. Силы въ душевнѣжжѣ дѣятелностъ сѣ толѣо важны, чо то нѣкой пакъ единѣй денъ бѣва зѣра на шастіето имъ, или началѣ на бѣдѣствіята имъ.

Като сѣ развѣятъ силытъ на дѣятелностѣтъ, то сѣ распаля сѣвършено и въображеніето на дѣцата; дѣцата захватѣтъ и разны игры. Давайѣте имъ волѣж да сѣ избиратъ самы игры, и тѣи навѣрно щѣтъ сѣ гѣ избѣратъ по своѣжжѣ склонностъ; но само въ игрытъ имъ не дозѣвѣляватъ раскошѣства и другы положѣбны, и сѣ старѣйте отъ рано да научитѣ зрѣніето имъ да иска да глѣда добры прѣдмѣты, а слухѣтъ имъ да слуша полѣзны слухѣво.

Въ тоя възраст отъ всиоко най-опасна е завистѣтъ; понеже тѣ своелѣно прѣжинува границѣтъ между *мое* и *твое*, и сѣ прѣтерѣща на користѣлюбіе. Този е врѣдѣный плѣвѣлъ, който изсмуква сока отъ благотворныты растенія; той незабавно трѣбва да сѣ искорѣнява. Завистѣта сѣ появява и въ игрытъ, понеже зѣвистливѣтъ дѣца нетѣрпѣтъ свѣрстникѣтъ сѣ, които сѣ отличаватъ въ игрытъ. За това такѣвата или трѣба да сѣ накажатъ, или да сѣ възбуди въ тѣхъ добро чювство—да сѣ доведѣтъ до тамъ чо то да имъ е драго да сподѣлятъ удоволствіето сѣ съдружжѣныты сѣ.

Така сѣ вниманіе като сѣ присѣдѣватъ изложѣнныты; възбуждатъ въ чювствителный животъ на дѣтето разумны и нравственны начала. Сѣдѣтъ тѣхъ сѣдѣва развиваніето на религѣозно чювство. Родителѣтъ трѣба да бѣде благоговѣенъ, и въ това благоговѣніе сѣ показва нѣчо високо за дѣтето. То сѣ родителѣтъ сѣ

начѣе да обрѣща мыслѣнныты сѣ душевны поглѣды къмъ небесный Отецъ, който го награжда сѣ всиокиѣ свои дарѣво и добринѣ; тѣй чо то малѣко по малѣко дѣтискытъ зрѣніѣ сѣ отвлѣчатъ отъ видимыты прѣдмѣты, и душитѣ му начинѣ да сѣ стрѣмѣи къмъ невидимый, който е причѣна на всиокиѣ явленія и на собственыты неговы дѣйствія. Както нѣжнѣтъ цвѣтя, на които сѣжѣтъ да упрѣдѣли и малкѣтъ дѣтѣца, които сѣжѣтъ отъ слѣнчевыты лучы, получавѣтъ силѣжѣ за да цвѣтѣтъ и грѣжѣтъ; така и приготѣвѣваніето за вѣспрѣиманіето на религѣозно чювство располага дѣтискѣжжѣ душитѣ къмъ христѣанскыты наставленія.

Ето Г-да и Г-жѣ правило за възпитаніето зѣдно сѣ развиваніето на душевныты способности въ първы възраст на чловѣческы животъ, въ дѣтисвѣтѣ. Сега да минѣмъ на вторѣй, възраст, на юношѣството. (Я. Кочевъ.)

Какъ можемъ да напредѣнемъ въ науката

За да развѣжжѣ това питаніе како трѣба азъ устѣмамъ слабостѣжжѣ на перѣто сѣ, но като ми е ставѣло много пакѣ предѣты да дѣло размыслѣне и сѣкога сѣмъ сѣ спирѣлъ до едно убѣжденіе, насѣжжѣ сѣ да изложѣ това мое умствѣнованіе прѣдъ свѣтъ, сѣ цѣлъ като прѣтежѣ на напредѣдка, да не бы да послѣжа нѣщичѣко за добрѣто на народа сѣ, когото неговѣтъ всякой сынъ е вѣчно дѣжжѣтъ, и сѣ който образовѣтъ като е, сѣка сѣ горѣде, и сѣ унизѣва и сѣнѣва, дѣнѣ докѣтъ е. На това още да подѣжжѣмъ като видѣхъ въ единѣ отъ прѣдѣслѣдныты брѣсѣво на *Македонѣжжѣ* да пише: „При добрата воля на Висѣкошлѣвитѣи ни правѣтелство, трудежжѣ единѣственно спѣда на учителѣтъ да възвѣсѣжа народа ни въ изискѣмотѣ положѣніе; а като е познѣто колѣко такѣвъжжѣ учитѣли дѣжжѣтъ, сѣсѣжжѣ сѣгласѣтъ сѣ горѣто, сѣ тѣрѣдо убѣжденіе казѣмъ, че за напредѣдка на народа ни голѣма спѣжжѣ сѣ настоящѣтъ ли по градовѣтъ повѣчѣто получѣны и минѣмосѣршенны — учитѣли, зачо то сѣ петъ шѣсть французѣжжѣ ни турѣскы сѣ прѣпорѣжжѣватъ като изучѣны и захватѣтъ да прѣдаватъ и другы высокѣ прѣдмѣты и ставѣтъ сѣвршенны кѣдрѣдрѣжжѣ профессѣри. Думѣта ми не е за сѣчѣжжѣтъ ни учитѣли. Бѣлѣгарскытъ народъ, и Бѣлѣгарскытъ учѣници никѣга не ше забравѣтъ похважжѣныты за трудовѣтъ сѣ высоѣкошлѣвитѣи Г-дѣ учитѣли Н. Михайловскѣго, П. Р. Славейкова въ Тѣрново и другѣдѣ Груѣва въ Пловдивъ Т. Бурѣмова у Гѣбѣропо, Пѣшѣкова въ Жѣдѣзникѣ, блаженѣнопочѣнѣшѣи Ив. Мѣмѣчѣловъ въ Елѣжѣ и Орѣжжѣовѣца, Енѣа Буѣжжѣклиѣвъ у Лѣсковѣцѣ, Бѣта Пѣтѣкова въ Кѣлоѣферѣ и толѣкозъ дрѣ. които азъ нежжѣ знаѣмъ. Думѣта ми е че като сѣ разглѣда разнообразіето изъ училищѣта по языкѣ, правѣописаніе, програмѣжжѣ, учебницѣ, дисциплина и др. даѣа вѣрѣотно неблагопрѣятѣнъ резултѣтъ, и при неумѣрѣныты трудовѣ и старѣнія на нѣжжѣкоко отъ достопохважжѣныты ни учитѣли. Ето тука сѣ принѣжжѣдаѣмъ да спѣмѣжжѣмъ неизбѣжжѣната потрѣба за учитѣлскѣ Сѣборѣ.

Но да оставѣмъ това, и да попѣтѣмъ: зачо като имѣмъ нѣжжѣкоко добры учитѣли, нѣжжѣмъ, и добры въ пѣлнѣто сѣ значѣніе учѣници? Сѣопрѣдѣжжѣ мене сѣ ше отговѣра ето отъ нѣжжѣ: 1-во, зачо то имѣмъ тѣврѣжжѣ малѣко цѣфра отъ свѣстѣны учитѣли коѣто да работѣтъ, а пакъ сѣ трѣвѣтъ успѣжжѣхѣтъ имъ пожежду многѣто оставѣжжѣтъ; 2-ро, зачо то на по многѣто ни минѣмосѣршенны-класѣческы учитѣли като имъ личѣсла како морѣлно тѣй и нравственното чювство, сѣжжѣтъ чѣста демѣорѣлизѣци на мѣстѣто. А отъ такоѣа едно повѣденіе, заведеніе безъ сумѣнѣніе губѣ сѣвѣйѣа тѣжѣжжѣ и прѣдѣтъ учѣникѣа и прѣдѣтъ граждѣнѣна. Губѣ поврѣженіето въ мѣстѣто; унизѣва знѣніето, испѣдѣва сѣрдѣцѣта на учащѣты сѣ, компѣромѣтира най хубѣовѣто, най-прѣжжѣрасѣно и пр.

Славѣія немѣцъ Г-нѣ Кирѣрѣтъ така сѣ изрѣзѣва за това: „за да има напредѣжжѣ, трѣба граждѣнѣтъ да нѣжжѣтъ пѣлно поврѣреніе въ учѣлицѣто. Учѣникѣжжѣ трѣба како вѣтрѣтъ тѣй и отѣвѣжжѣтъ учѣлицѣто да има и да слуша сѣжжѣто почитѣніе и за заведеніето и за учитѣлѣтъ“. Нѣй чо видѣжжѣмъ въ нѣшнѣтъ учитѣли? И тѣй ли е сѣ нѣшнѣтъ заведенія? И 3-то зачо то нѣжжѣмъ никакъ наредѣны и малѣко сѣ основны училища. Тамъ дѣто основѣта трѣба да

имант училища прѣданы на хора или испаднали отъ състояние или по другъ нѣкой недостатѣхъ и хатѣр зеты за учители да ги учатъ, да ги разнижатъ и приготвятъ за голѣми хора въ свѣта! Загубена работа! И по-дирѣ, 150-200 дѣца повѣрени на единъ та-къвъ или най-много на двама, отъ които ед-на ще бѣде едно дѣте, може бы до скоро бакалче, за помощникъ на първия.

Познато е че многого и добръ наредени основни училища, въ единъ народъ сѣ срѣд-ството чрѣзъ което може най-скоро и лесно сѣки народъ и държава да достигне въ едно високо нравствено и вещественно благососто-яние; тѣ сѣ чрѣзъ които слабитъ държави, счи-ливаты и назадицави народы, могатъ скоро да надминатъ по-старитѣ, по-малкитѣ и по-на-прѣднатитѣ отъ тѣхъ, както сѣ по-подробно рас-приви за това и въ единъ отъ нѣкынешнитѣ броеве въ *Македония*. Слѣдвателно, нека първата и най-свѣта длѣжностъ и на насъ Бъл-гарскитѣ общини бѣде тѣзи: да обрѣнемъ вниманіето си върху основнитѣ училища, ако искамы да бѣдемъ учени и честити.

За оправданіа на думитѣ си върху назва-дливостѣтъ отъ неспособнитѣ и повече раз-валени или учители, които сѣ презрѣно гле-датъ на простата маса и на религиознитѣ у-чрѣждения, като, положителна истина, замѣна-вамъ безъ да придожъ да кажа нѣщо повече. Сега да видимъ отъ сичко това какъ можемъ да сѣ поправимъ, или какъ можемъ да напрѣ-димъ въ желаемото и полезното.

Споредъ смиренното ми мисленіе за да сѣ поправимъ, т. е. за да сѣ имамы истинны, до-брѣ образованы учители, и прилично урѣдени основни и классически училища, треба родо-любивитѣ ни общини въшото да пспрашатъ у-ченицы не възрастны, глави и неопытны въ нищо, на наука въ странствѣ, да испращатъ *учители* които не сѣ довършили, и на които денъ и нощъ огнь гори въ сърцето за на-ука, но имать нуждитѣ средства. По този начинъ много поскоро щемъ да сѣ снабдимъ съ добри, свѣсни учители и за основнитѣ и по първи училища; защото разликата между е-динъ неопытенъ младъ ученикъ, и единъ бла-горазуменъ сиромашъ момѣкъ учитель или вза-именъ, или приуготовителенъ бытъ той, е я-вна, и не трѣба доказване. Съ това не каз-вамъ че е излизало да сѣ прѣшатъ и ученицы, но нужно е по първо нѣколко учители, при които като сѣ приготвятъ отъ рано добръ, ще бѣде отиваніето имъ въ чуждена корыстно, а и въ малко време като сѣ снабдимъ съ спо-собны учители, може сѣ каза че вече ний ще напачемъ по здраву да напрѣдваемъ. Колкото за избраніето на способенъ, честенъ, здравъ и за условіето е много лесно, стига само нѣкол-ко родолюбива община или лице благоизволи да побликува че желае да издържа такъвыз у-чителя за 3-4 гол.

И тѣй дѣто сѣмы останали назадъ въ про-свѣщеніето си, дѣто сѣ показыва хладны кѣмъ купуване новы книги, вѣстници и пр. тѣй сѣмъ убѣденъ че е была, е, и ще бѣде сѣщата причина и това ще сѣ остане и за напрѣдъ ако не сѣ сдобилъ съ истинны учители.

Молѣмъ дневнитѣ сички Г-да учители кон-то снадатъ, и които неспадатъ подъ втор. и трет. отговоръ да сѣ необпждатъ въ нищо, но като искрени на потомството си, да глѣ-дамы да сѣ поправимъ въ грѣшитѣ си и да бѣдемъ за полза на народа си. Колкото сѣ позволимъ та казахъ за общото, то безсумнѣ-нѣ пада и на самого мене, за това задружно събраны да видимъ во име Божіе за на-прѣдъ осмѣщенна светата идея: родолюбивы-тѣ ни общини и благородны лица да зем-нятъ похвалитѣ за виняги трудъ и пожър-тованіе да образуватъ достойны учители за наслѣдницитѣ си Българчота: а козкото под-падамы подъ категоріята на неспособнитѣ, ний не сме криви, нѣто нашитѣ воспитатели не времето. Дасъ прочее подъ свѣката на Пра-вдолюбивыи нашъ вѣдѣтели, времето е драго, и ний трѣба да сѣ възползуваемъ. Срамотно и грѣхотно е ако още лѣжкунемъ, и не сѣ съ-будимъ да отърсимъ нѣго на невѣжеството.

На конецъ, само ако общинитѣ ни издѣр-жатъ неколко учители и образуватъ нѣколко учители, ТѢЙ МОЖЕМЪ ДА НАПРѣДНЕМЪ ВЪ НАУКАТА?

За сега това, а по послѣ можемъ да кажемъ и: Програмитѣ на училищата ни, колко съот-вѣтствуютъ на ученицитѣ. (М. И. Добрия.)

Цариградъ-Белекъ Август

Господинъ Редакторе на *Македония*!

Понежъ вий искаете да узнайте какъвъ е устава на ученическото дружество въ Робертъ-Колежъ и какво е назначеніето и цельта на Дру-жеството ний съчотомъ за по благословно да ви доставимъ не само устава но и единъ крат-къ обзоръ върху еднолѣтното съществова-ніе на туй дружество.

Този обзоръ на дружественитѣ ни дѣла за единъ годинъ ще бѣде кѣто отчетъ по кой-то може да сѣ оценява успѣха на дружество-то. И ний бързамъ да го извадимъ прѣдъ оч-тѣ на нашитѣ събратія ученицы, не за да сѣ хвалимы или друго що, но да изложимъ рабо-тѣтъ какъто е, што ако имамы въ нѣщо недо-статѣтъ, да можимъ да сѣ поправимъ отъ без-пристрастнитѣ заблѣжанія и критики на по-свѣдущитѣ въ туй дѣло приятели.

Толкози повече гледамы да сѣ напечата по-бърже за да има врѣме да получимъ о време нуждитѣ заблѣжкы отъ които да сѣ полу-зимъ по-подробно и по-точно. (М. И. Добрия.)

Его прочее нѣколко отъ основнитѣ членове на Устава по които сѣмы сѣ подили за една година. Азъ ще извадя това отъ протоколи на ученическото дружество тѣй както е записано отъ писаря.

— Това дружество има първото сѣ засѣда-ніе на 12 септ. 1869. Въ туй засѣданіе сѣ разнижкахъ разны въпросы и слѣдъ достаточны размишленія положя сѣ началото на слѣдущія Уставъ единодушно, и за първи членъ сѣ по-ставилъ:

Чл. 1 Главната цель на дружеството е што-то членовѣтъ му да сѣ устырива сѣмъ въ дру-жественны прѣдпріятія и общественѣ кн-вотѣ и да навикватъ да прѣминаватъ свободно-то сѣ отъ редовнитѣ занятія врѣме по единъ образованъ начинъ. А за да сѣ достигне едно-то както и другото сѣ поставилъ:

Чл. 2 Шото всѣка Недѣля единъ отъ члено-витѣ на дружеството да прочита нѣкой раз-казъ за какъвъ то прѣдѣлѣтъ той види за нужно.

Чл. 3. Всѣки членъ трѣба да плаща всѣки мѣсяцъ по 5 гр. Отъ тѣзи пары една часть ще сѣ употребява за купуване на разны вѣ-стници и периодически списанія които дру-жеството види за нужды, а друга ще дава на Бѣл. читалище въ Цариградъ за да го улесня-ва въ прѣдпріятіята му

Чл. 4. Това дружество ще има, като управ-ляюще тѣло трима отъ свѣтъ членове, които ще сѣ мѣняватъ на всѣки три мѣсяцы и тѣ ще сѣ именуватъ: Прѣдсѣдатель, Сѣкровишникъ и Писаръ, като прибавимъ на тѣхъ и други два-ма: Пазителъ на вѣстницитѣ и водитель на Раз-кашницы.

Чл. 5. Всичкитѣ дѣла въ дружеството слѣдъ като сѣ разгледатъ и испитватъ достаточ-но, ний сѣтъ ще сѣ рѣшаватъ быто по тайно бы-ло по явно вышгласіе споредъ нужды.

Другитѣ членове понеже сѣ или доплатеніе на горекананитѣ или такъвыз които сѣ отна-сятъ до вѣтрѣшното управленіе на друж. не ни сѣ вижда удобно да ги изброюваме толко-зи повече, защото този Уставъ ще сѣ измѣни за напрѣдъ освенъ главнитѣ му цель.

За туй като оставямы на странѣ Устава-то прѣстѣпимъ да изсѣдуваемъ до колко е сполучило друж. въ цѣлѣтъ си и назначеніето си. И тѣй да видимъ дѣлото му.

Отъ 12 септ. 1869 до 16 Юлія 1870 год. дружеството е имало 91. засѣданія въ които сѣ сѣ разгледвали дѣла и въпросы касателно до успѣха на друж. Като исключимъ отъ тѣхъ 33 въ които главно сѣ сѣ занимавали членови-тѣ съ разказытъ на г-да рас., които ще видимъ по доло. Въ тѣзи засѣданія, ако да ги прослѣд-ямы едно слѣдъ друго сѣ твърдъ мылко исклю-ченія, рѣшенія на друж. сѣ имали една про-гресивнѣ послѣдователность и отъ всичкитѣ прѣдначертанія и рѣшенія три или четире кон-то да сѣ останали пусто слово.

Отъ събранитѣ пары Д-то употреби за вѣ-стници за Читалището, а останалитѣ ще спа-зи като главница въ касетѣ си.

Да сѣ повърнемъ сега кѣмъ разказытъ кон-то Д-то е имало въ продълженіе на 10 поч-ти мѣсяцы.

На нѣкоя отъ точнитѣ математицы ще сѣ види странно какъ тѣй въ продълженіе на по-чти цѣлъ годинъ, козко слѣдъ 52 недѣлы Д-то да има само 33 разказы. На такъва ще кажемъ че ваканціи отъ два мѣсяцы и други мѣсяцы распусты сѣ были причина за това явление.

Но да сѣ додѣмъ до разказытъ. Ний бы-хмы спроводили съ всѣко благодареніе тѣзи разказы за печатъ, но понеже сѣ доста обшир-ны ще стане нужда да сѣ пѣлимъ вѣстника съ тѣхъ за нѣколко мѣсяцы чрѣзъ което ще до-тегнѣ на читателитѣ и ще бѣде принуденъ вѣ-стника да отстапи отъ програмитѣ си. За туй ний щѣ дадемъ само едно кратко избро-сѣне на личата, които сѣ сѣ трудили, да за-доволимъ вниманіето на членовѣтъ и да спомо-гнѣтъ за исполненіето на Устава. За първи разказникъ имамы Г. Д. Икономова, който на-мѣтъ за прѣдѣлѣтъ. „Причинитѣ за успѣха или несполуката на едно общество.“ Въ идущето събрание Г. П. Х. Димитровъ говори за „съ-стоиленіето на грѣцитѣ въ 1869 л.“. Третій раз-казъ бѣше отъ Г. Ст. Томова за „ползата отъ ученическия животъ.“. Първия мѣсяцъ сѣ за-вършилъ съ разказа на Г. П. В. Горбановъ „въ що състои сѣмъшкото образование.“. И-дущия мѣсяцъ сѣ почна отъ Г. Х. Щърбакова за „историческото и политическото описаніе на Ц-градъ, слѣдъ него Г. Икономовъ има за прѣ-дѣлѣтъ „вѣснѣтаніето“, а седмий и осмий раз-казъ бѣха прочетены отъ П. В. Горбанова, пър-вия, „какъ сѣ придобива науката“ и второ, „какъ сѣ образува човѣческия характеръ.“ Девѣти разказъ дѣржѣ К. К. Стоиловъ „за ползѣтъ отъ прочитаніето, и за начинъ по който трѣба да ставъ.“. Слѣдъ него Г. Р. Панаретовъ има разказъ за „Исторіята на Петра Великий“, а Г. Ив. П. Славейковъ за дѣлата на Халибала.

Въ края на третій мѣсяцъ Г. Ив. П. Славей-ковъ свѣршилъ разказъ сѣ отъ „Исторіята на Картагенскія Военачалникъ.“. Троемѣсичіето сѣ свѣршилъ и Д-то склучи дѣлата сѣ сѣ едно прѣдставленіе и избраніето на ново управлю-ще тѣло. Новото тримѣсячно засѣданіе сѣ от-ворилъ чрѣзъ единъ разказъ отъ П. В. Горба-новъ. „За хода на Дружеството до сега и ко-е направление трѣба да земе за напрѣдъ.“. Това направление сѣ одобри да бѣде такъво-зшто въ идущитѣ разказы като обематъ тѣй-сичко разны прѣдѣлѣтъ, главнитѣ цель да имъ е упознаніето на дѣйствителното ни положеніе. За туй Г-нъ Горбановъ сѣ зае за Българск-

Г-нъ Панаретовъ за Влашкѣтъ. Прѣди това обаче Г-нъ Панаретовъ свѣршилъ своя разказъ за „Петра Великий, а Г. Ив. С. Гешевъ изло-жи на кратко дѣлата на В. Наполеона Бона-парта.“ Въ продълженіе на двѣтъ тримѣсячя на дружеството, козко Г-нъ Горбановъ изло-жи нѣколко очерки отъ Бѣл. Исторія въ 7 разказы, Г-нъ Димитровъ свѣршилъ въ три. а Г-нъ Панаретовъ Влашкѣтъ въ два, тѣзи разка-зы удобно сѣ прошѣрахъ чрѣзъ постороннитѣ разказы на Г-да Стоилова съ разказы за Ме-торологіята, Г-нъ Колчевъ за празнуваніе на Св. Кирила и Методіа“ и за, положеніето на Българія, Г-да Ив. С. Гешевъ сѣ заключителни разказы за 2-ро-то тримѣсячье на друж. и Г-нъ Икономовъ „Набѣжачитѣ на размишленія, които заняхъ членовитѣ на друж. въ продълженіе на нѣколко засѣданія.

Послѣдното събрание изслуша послѣднія разказы отъ Българскѣтъ Исторіи и кратко обрѣненіе върху всичкитѣ разказы по неѣкъ какъ-то и длѣжноститѣ на всѣки родолюбивъ Бъла-ринъ. А въ четвъртъкъ едно извъредно засѣда-ніе отъ $\frac{2}{3}$ часть на Д-то дѣржа ний послѣдне засѣданіе, въ което сѣ рѣши напѣрже гдѣ и ко-му да сѣ дадѣтъ паритѣ на Д-то и събрание-то сѣ распустя съ надѣждѣ за по голѣмъ ус-пѣхъ въ всичко при идущето сѣ събрание, козко всички сѣ завършатъ отъ ваканціитѣ.

Търново. — Въ Търново азъ прѣстояхъ цѣль два дни. за моѣкъ честь, добра ли или зла, но знамъ, врѣмето бѣше се май облачно и токо-речи дѣловито, зарадъ туй азъ нѣ-махъ възможность да излѣзъ повѣтъ, но пове-чето стояхъ въ града. И за да сѣ възпользо-вамъ отъ туй врѣме азъ наумихъ да посетя общественитѣ заведенія, свѣршено като на-правихъ нарочно посѣщеніе на г-жа прѣдсѣда-тельна на Женскѣтъ Общинѣ.

Първото ми посѣщеніе бѣше на училището при църквѣтъ, Св. Никола. Училището бѣше сѣщото; учители: двана за приуготовителнитѣ классове и единъ за классическитѣ науки — както е сега модата да нарчатъ по горнитѣ училищны подраздѣленія въ Търново и др. — Учителитѣ сѣ разождоухъ пождѣ чиноветѣ като сѣ спрѣвахъ тукъ таме да отговарятъ на запитваніята на ученицитѣ: а въ туй сѣщото врѣме обыкновенното виканѣ и горгоранѣ, козко е останало отъ врѣме-оно раздаване навредъ и заглушаваше махалѣтъ около-врѣстѣ. Този прѣскверенъ обичай, който още не сѣ е изхвърлилъ отъ взаимнитѣ училища ако нѣма друга полза, а то спомога на люб-пытнѣя посѣтителъ да помирнѣе отъ единъ чѣй-рекъ на кѣдѣ сѣ напѣрва градското училище.

Въ мажнитѣ училища азъ много не сѣ ма-яхъ, и излѣзохъ да посетя и женското, козко сѣ напѣрва въ сѣмѣни дворѣ. Като влѣзохъ въ-трѣ напѣрхъ комитетата едно насѣдъ. Дрѣго нататѣкъ, учителката не бѣше при тѣхъ. Слѣдъ малко доде и тя и сѣ почнахъ, разбира сѣ — извинѣния за туй и онуй. И азъ да ѣмъ осво-бождъ отъ туй трудно положеніе прѣдложихъ ѣ да накара нѣкоя момиченце да ми прочетѣтъ нѣщо. Прѣдложението бѣ пріето отъ даскал-цѣтъ, но козко то не сѣ пріемаше отъ учени-чкитѣ ѣ. На една кажѣ да чете, тя сѣ отъ-кни, на другѣ, тя сѣ наведи, на третѣ, тя сѣ затинрути. . . хелѣ слѣдъ нѣколко опытанія стана едно момиченце и захвана да чете.

Прочета бѣше твърдъ бързъ, разбира сѣ — по думитѣ сѣ толкози испопрѣдахъ и прѣи-начвахъ, што азъ отъ пѣтъ шестъ реда мо-жнѣхъ да разбирж само първѣтъ и послѣднитѣ думѣ, и то защото сѣ наведохъ самъ да ви-джъ що пише.

Такъвыз бѣше впечатленіето козко зехъ отъ тѣзи училища при „Св. Никола.“.

Казахъ ми обаче, че другото женско учи-лище было по-главно и тамъ имало двѣ учи-тельни, ала напомнимъ и дѣтѣ ли бѣхъ класс-ически или само една отъ тѣхъ Туй да оста-вилъ на странѣ.

Азъ излѣзохъ отъ тамъ и сѣ упѣтихъ кѣмъ главною женско училище и кѣмъ-тѣй казвано-то грѣцко-школьо, козко ще каже сега глав-ното мажко училище подъ баждарѣтъ.

Прѣдъ да идѣ въ кое да е отъ тѣзи учи-лища, азъ сѣ отбихъ у г-жѣ Прѣдсѣдательна на Женскѣтъ Общинѣ, г-жѣ Евг. Х. Д. Кесимова. Право да сѣ кажѣ, че слѣдъ дългото сѣ ски-таніе и измѣйване по-насъ азъ сѣ унѣленіе и въсхищеніе влѣзохъ у дома и като заварихъ нейна милость и г-жѣта пѣмѣяница-та ѣ разжрѣжи книгитѣ на Дружеството и сѣ за-иплавахъ съ нарежданіето имъ. Азъ бѣхъ при-нуденъ да сѣ извинѣмъ за помѣшваніето, козко ще имъ причинѣ чрѣзъ посѣщеніето си, но тѣ напировѣ показяхъ голѣмъ учтивость и даже сѣ изразихъ, че тѣ починатъ такъва посѣщеніе, като щастливъ случай за да по напуснѣтъ ре-довнитѣ сѣ занятія и да сѣ отпочинѣтъ като сѣ заняватъ съ разговоритѣ на посѣтителитѣ. Въ туй врѣме азъ прѣгледѣхъ всичко козкото е извършила тѣзи община въ единъ годинъ и сѣмѣтъ да кажѣ съвѣстно: Bravo на Търновчан-ки! viva за прѣдсѣдателькѣтъ нѣ!

Тамъ сѣ научихъ че дѣвическото училище гдѣто азъ отивахъ е пуснѣло, и тѣй безъ да губѣ врѣме очикамъ сѣ кѣмъ главною мажко училище. Вървж и още отъ баждарѣтъ зачу-валъ гласове и викоѣ. Огнямъ близо, влѣз-вамъ, глѣдамъ въ единъ класъ, глѣдамъ въ дру-гы, ученицитѣ самы нѣма ни учитель ни да-воль. Пытамъ ученицитѣ, гдѣ ви сѣ учителя-тѣ? — Нѣма ги. — Ще додѣтъ ли или сѣ дохо-ждали? — Незнаймы, тукъ бѣхъ и двамата, ама незнаимъ кѣдѣ мрѣдѣмъ. — И азъ сѣ повер-тахъ малко, та по обмыкаяхъ до като най-се-

Като сѣ заминавахъ прѣзъ баждарѣтъ азъ сѣ отбихъ на единъ прѣятелскы люденъ. Отъ речъ на речъ азъ отворихъ дума за училищата и му казахъ въ какво положеніе сѣмъ ги за-варимъ. „Холанъ, остави сѣ, подкачи той, ще му сѣ невидѣтъ и училищата, и учителѣ нѣмъ!“ — Чи зашто тѣй? попытахъ азъ. — „Та беки незнашъ на каквы учители сѣмы испѣдѣ-ли, едина отъ пѣнството не мой да сѣ отво-ричитѣ, а другія отъ расправы та не сѣ заво-рѣща въ училището. Сега отъ ново сѣ сѣ по-ели та глѣдѣтъ единъ на други очитѣ да извади.“ —

Когато говорѣше той туй, дойде и другъ прѣятель. „Ама за онѣзи м. . . ли говоримъ, а ги остави ще сѣ не видѣтъ никакъ; сѣ же ни избѣрбанѣ дѣцата, а другія ще ги прави бозна що.“ Отъ тамъ захвана ми изброява всичкитѣ маскаралѣцы, които нѣя учителя правѣтъ въ училището, каквы сѣмы и неблагопрістойны постѣпки правѣтъ класъ прѣдъ дѣцата. Азъ като ги слушохъ-стрѣхна ми кожата. Възможно ли, мисляхъ азъ, што Търновцы да имать подобенъ учитель да му плащѣтъ за да изгладѣа дѣцата нѣмъ! Имѣтъ, които чухъ тамъ не быхъ пожелѣтъ да вѣрвамъ, ако да не бѣше ми сѣ случило да чужѣ повторѣны и погрѣтени отъ лица за че-стностѣтъ на които азъ не сѣ сумѣвахъ. Ко-зко за другія учитель за прѣподѣваніето ни-кой не напираше маханѣ, само едни го ур-рѣвахъ като не народенъ (защото земаѣтъ пѣ-жѣтъ сѣ отъ Правителството) а другіи на-рѣвахъ интригантѣ и лукавѣ.

Ето каквы сѣ частнитѣ мнѣнія на Тър-новчанитѣ за двамата имъ главни учители.

За честь на другитѣ, козко попитахъ, сѣ-кп имъ захвала.

Когато сѣ помисли човѣкъ какъво е назе-ченіето на подобны учители за въ нашѣтъ об-щини, и какъа трѣба да е ревностѣтъ на по-добны учители за да исполняватъ свято дѣ-жноститѣ си кѣмъ народа въ дневнитѣ най-тру-дны обстоятелства, козко народа сѣ събуди-то не може отъ да не изболни подобнитѣ у-чители и, ушъ народны раководители, и не-може отъ да не сѣжѣли подобна една неспо-лѣтна община, като Търновската, козко сѣ прѣдала на несправность и въ апатіѣтъ сѣ-ше и да знай даже каквы бѣди навлича на грѣ-дущето си потомство чрѣзъ подобното пѣс-таніе на младото поколеніе въ Търново! Увы!

Тѣжко ви млади търновчанчета!

Тулча. — Прѣзъ послѣднитѣ дни назеи-началство сѣ е заволило да събира свѣдѣнія за училищата въ сандѣжѣна и да бѣдѣтъ, дѣ ко-ко учителя пѣа и какъвъ заплатѣтъ получава-тъ. Ний не сме извѣстны наздраву за цѣлѣтъ на тѣзи свѣдѣнія; нѣ, като земемъ въ вниманіе ду-хѣтъ на нѣкоя община, и тоа нѣкоя община, дѣто нашѣтъ управителъ е вѣрѣнъ посѣ-дователь на Н. Прѣвѣс. Мидѣтъ нашѣ, нѣ-то и ученикъ неговъ, дава ни сѣ поводъ да ни-слимъ че тѣя цѣль не е само за удовлетворѣ-ніе на голо любопытство, но че може би да е пакъ по слѣдствіе на старитѣ оми-ланъ за присѣдиненіе на училищата полъ е-дно чиновническо надзирателство. Думѣтъ ѣ нѣкоя чиновницѣ тукъ за законы и порядѣтъ въ училищата ни караѣ ны да вѣрваме, че това цѣльта 1).

Ако говоримъ по свѣдѣтъ, ний трѣба да сѣ исповѣдаме, че отдавна считахмы този планъ за издѣжливъ. Подиръ протѣстѣнтѣ на на-селеніята и подиръ прѣдставленіята на голѣмѣтъ главоболѣи, които сѣ навлича министерството съ достиженіето на подобенъ планъ, — чѣмъ сѣ щеше да вѣрваме, че никога не ще сѣ вѣ-върнемъ вече кѣмъ подобны стремленія. Нѣ-не можаме да поѣвѣрваме, че ще сѣ поро-пакъ мисльта за подчиненіето на училища подъ канцелярскій надзоръ, козко тоя рѣ-на сѣжѣтъ въ Европѣ сѣ отхвърля, като вред-теленъ; училищата сѣ подчиняватъ на общест-та. Сичката напѣса на законодѣлѣнѣтъ вла-сть тамъ сѣ прѣстира само до нарежданіе на та-ковы законы, които да задѣлѣватъ общинѣтъ да дѣржѣтъ училища отъ извѣстнѣ степенъ. Нищо повече.

Но това що виждаме и чуваме дава ны да мислимъ, и да сѣ болѣмъ да не бытъ тѣмъ идеѣ да е имало и да има повече живогъ, отъ козкото сѣмы сѣ представяли. Ако сѣдимъ отъ това що чуваме отъ нѣкоя, можемъ да кажемъ че тѣя идея сѣ е вкорѣнила въ умовѣтъ на нѣ-коя отъ общественитѣ служители и тѣ знамѣтъ да показѣтъ работѣтъ въ такѣвъ видѣ, што-да измамѣтъ мнѣзнѣна съсѣ прѣдподагѣнитѣ отъ неѣкъ добры свѣдѣнія. Послѣдователитѣ на та-зи идеѣ представяватъ подчиненіето на учи-лищата така плодотворно, што оосмѣщеніето ѣ става отъ най-необходимѣтъ нѣща. Об-подчиненіето на училищата казуватъ тѣ завѣ-

1) Ний мислимъ че прѣдподожѣніята на допис-ни не сѣ толкози вѣрны, и че той сѣмъ сѣмъ пѣмѣла. Ще кажемъ още че не трѣба само отъ прѣ-сти слухоѣ да сѣ стрѣска още да тревожи и другѣ, но трѣба да има едно по-гольмо добрѣе въ добротѣ-ластѣството на Н. Правителство и на чиновницѣтъ ѣ и да не зема за основъ учинѣ доносѣ. Ако нѣ-бѣхмы увѣрѣны въ чистотѣтъ на свѣдѣтъ на пи-сѣтъ доносикѣ и ако не почитамы искренность сѣ коѣмъ той излага мнѣніето козко сподѣля по-гольма часть отъ народѣтъ ни, ний бы отворили козко нѣ-всичкы тѣзи разсужденія по излага той, като сѣ осно-вана на едно такъвъ лѣвово съображеніе. Ама ка-тъ Развѣ не трѣба едно правителство или едно министер-ство на просвѣщеніето да знае козко училища и ко-зко ученици има въ дѣржавѣтъ? Прѣзъ тѣзи послѣд-ни, и Прѣврѣженитѣ Българскій Сѣмѣтъ поимѣ отъ Епархитѣ нѣкоя свѣдѣнія за това, а ний знамѣтъ грѣшната патриархѣтъ още по-напѣрѣтъ расписѣ и съ-бравѣ свѣдѣнія за училищата. Еда ли и тѣ сѣ вѣ-

Редактор и издатель П. Р. Славейкова.